

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
24 mei 2018
Ons kenmerk
TLE/U201800375
Lbr. 18/023
Telefoon
073-3738393
Bijlage(n)
Factsheet

Onderwerp
Voortgang Samenwerken aan Water

Samenvatting

Met deze brief informeren wij u over de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen. In 2011 hebben Rijk, IPO, UvW, Vewin en VNG het Bestuursakkoord Water (BAW) gesloten. De afspraken in dit akkoord gaan over de beperking van de stijging van de kosten, het vergroten van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid in de waterketen. De uitwerking vindt plaats in 49 regio's.

In de meeste regio's werken gemeenten en waterschappen met de drinkwaterbedrijven voorspoedig samen aan het behalen van de gestelde doelen. De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2018 €330 miljoen. Dit is 87% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen door gemeenten en waterschappen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien) en milieukwaliteitseisen (Europese Kaderrichtlijn Water).

De afspraken en doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2018 zitten we middenin de 'tweede helft'. De aandacht is gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen, die met name de kwaliteit en de kwetsbaarheid raken. De beoogde besparing op de jaarlijkse kosten zal met onze inspanningen zeer waarschijnlijk in 2020 worden gerealiseerd.

Aan de leden

Datum

24 mei 2018

Ons kenmerk

TLE/U201800375

Lbr. 18/023

Telefoon

073-3738393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Voortgang Samenwerken aan Water

Geacht college en gemeenteraad,

Jaarlijks brengt de landelijke projectorganisatie de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen in beeld. Dit is één van de landelijke afspraken uit het Bestuursakkoord Water van 2011. Deze afspraken hebben betrekking op de beperking van de stijging van de kosten, het verhogen van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid.

Uit de in het voorjaar 2018 gehouden inventarisatie blijkt opnieuw dat gemeenten en waterschappen samen met de drinkwaterbedrijven met overtuiging samenwerken en goede vooruitgang boeken met het halen van de gestelde doelen. In het vervolg van deze ledenbrief gaan we uitgebreid in op de resultaten van deze inventarisatie. De Unie van Waterschappen zendt een gelijklopende ledenbrief aan haar leden.

De ‘tweede helft’ van de samenwerking (periode 2016-2020)

De afspraken en doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2018 zitten we middenin de ‘tweede helft’. De aandacht is gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen, die met name de kwaliteit en de kwetsbaarheid raken. De beoogde besparing op de jaarlijkse kosten zal met onze inspanningen zeer waarschijnlijk in 2020 worden gerealiseerd. Door de krachten te blijven bundelen is het mogelijk om zelfs extra stappen vooruit te zetten. Voor de toekomst is het steeds meer van belang om ons te richten op de BAW-doelen kwaliteit vergroten en kwetsbaarheid verminderen. We behouden daarmee onze focus en gaan er van uit dat u in de regio het gezamenlijk belang en de bestuurlijke urgentie handhaaft.

Landelijk beeld van de voortgang en het resultaat (voorjaar 2018))

Bijlage 1 bevat een factsheet van de regio's en drinkwaterbedrijven. De factsheet beschrijft de vooruitgang in de regio's van de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en de verbetering bij de drinkwaterbedrijven.

Gematigde lastenontwikkeling

In het Bestuursakkoord Water is een gematigde lastenontwikkeling afgesproken voor huishoudens en bedrijven. De lastenontwikkeling is in beeld gebracht langs twee invalshoeken: ten eerste de opbrengst van de rioolheffing en de zuiveringsheffing ten opzichte van de prognose bij autonome ontwikkeling en bij meer intensieve samenwerking en ten tweede de ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven.

De factsheet maakt duidelijk dat de *opbrengsten uit de riool- en zuiveringsheffing* in de periode 2010 t/m 2017 zeer duidelijk onder de prognoses blijven (zie figuren 1 en 2 van bijlage 1). Hetzelfde geldt voor de *kosten van de drinkwaterbedrijven* (zie figuur 3 bijlage 1). Het beeld is buitengewoon positief. Kunnen we nog meer doen, dan zetten we daar onze schouders onder.

Uit de *ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven* blijkt dat de lasten in de waterketen voor meerpersoonshuishoudens in 2018 met 0,8% (huur) tot 0,2% (koopwoning) dalen ten opzichte van 2017. De lastenontwikkeling blijft daarmee dit jaar ruim onder de inflatie (prognose 1,3%). De positieve ontwikkeling van de lasten is voor een belangrijk deel het gevolg van de succesvolle samenwerking. Deze komt tot uitdrukking in beleidsmatige keuzes, efficiencymaatregelen in de bedrijfsvoering (o.a. belastingheffing en centrale ondersteuning) en ook steeds vaker het optimaliseren van investeringen.

Doelrealisatie kosten

De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2018 €330 miljoen. Dit is 87% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen door gemeenten en waterschappen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien) en milieukwaliteitseisen (Europese Kaderrichtlijn Water).

Drinkwaterbedrijven hebben het doel van €70 miljoen kostenbesparingen reeds bereikt. Zij hebben €113 miljoen aan kostenbesparingen gerealiseerd. Dit is 161% van €70 miljoen. We zijn zeer gelukkig met deze resultaten. En dan in acht te nemen dat er nog 3 jaren resteren voor de definitieve eindresultaten die dus nog hoger kunnen uitvallen.

Doelrealisatie kwaliteit en kwetsbaarheid

Met betrekking tot de professionaliteit van dienstverlening (kwaliteit) geldt dat waterschappen en gemeenten nu gemiddeld 68% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Uit het kaartbeeld (zie bijlage 1) blijkt dat steeds meer regio's redelijk op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren. Voor drinkwaterbedrijven is de gemiddelde realisatie 85%. Ten aanzien van de kwetsbaarheid geldt dat de regio's gemiddeld 61% hebben gerealiseerd terwijl dit voor drinkwaterbedrijven gemiddeld 89% is.

Aandachtspunt bij de interpretatie van de geschetste kaarten (figuren 6 t/m 10, bijlage 1) is dat de relatieve vooruitgang van de regio in beeld gebracht is ten opzichte van de eigen doelstelling zoals gerapporteerd in 2014. Op koers liggen bij een zeer hoge ambitie scoort slechter in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen op een (te) laag gestelde ambitie. Deze kaarten moeten daarom worden gelezen met de blik op de uitgangspositie in 2014 (zoals opgenomen in figuur 5, bijlage 1).

Meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven

De regionale samenwerking tussen gemeenten en waterschappen gebeurt op verschillende manieren. Het intensief samenwerken in projecten en op het vlak van kennisdeling vormt de gemene deler in alle regio's. De netwerk- en programmaorganisaties zijn de meest gekozen varianten. Het samenwerken in federatief verband of in een gezamenlijke organisatiestructuur neemt toe (figuur 11, bijlage 1).

De Staat van Ons Water

De verzamelde informatie die de basis vormde voor deze ledenbrief en de factsheet zijn ook gebruikt voor de rapportage 'De Staat van Ons Water' van de minister van IenW aan de Tweede Kamer over de voortgang van de afspraken in het BAW. Dit rapport wordt woensdag 16 mei 2018 (de derde woensdag in mei is het Verantwoordingsdag) naar de Tweede Kamer gestuurd.

Voortzetten landelijke ondersteuning

Als koepels blijven we in de komende jaren de regio's ondersteunen en stimuleren. We zetten het ondersteuningsprogramma voort ter bevordering van de dialoog tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven en ter ondersteuning van de BAW-doelrealisatie.

Bijeenkomsten en netwerk

VNG, UvW en Vewin organiseren verschillende activiteiten om de regionale samenwerking te ondersteunen. Ook dit jaar komen de bestuurders in oktober bij elkaar voor een beeld van de actualiteit, een blik op de toekomst en het handelingsperspectief. Met de activiteiten willen we de onderlinge dialoog stimuleren en met elkaar het gesprek aangaan over de uitdagingen om de regionale uitvoeringsplannen concreet in de praktijk te brengen ('scoren in de tweede helft'). Op de website van het landelijk project www.samenwerkenaanwater.nl vindt u de actualiteit en achtergronden, goede voorbeelden en interactie via sociale media (#samenwaw).

Bezoeken van de landelijke projectleiders aan enkele regio's

De landelijke projectleiders zullen voor de zomer enkele regio's bezoeken die daar behoefte aan hebben of die zij interessant vinden. De aandacht gaat uit naar regio's waar het moeilijker wordt om de laatste stappen te zetten of het werk aan de langlopende, meerjarige afspraken met hetzelfde elan voort te zetten. Het is van belang te luisteren naar het geluid in de regio's, te weten waar men tevreden over is en wat nog kan worden verbeterd. Hun nieuwsgierigheid en het vinden van best practices zullen een rol spelen in dit proces; vooral ook om andere regio's op die ervaringen te kunnen attenderen. We kiezen bewust voor deze collegiale bezoeken en niet voor een tweede externe visitatieronde. Daarvoor gaat het meer dan voldoende goed in de meeste regio's.

Bestuurdersbijeenkomst op 11 oktober 2018

Voor de bestuurlijke trekkers, directeurs drinkwaterbedrijven en andere geïnteresseerde bestuurders organiseert de landelijke projectorganisatie jaarlijks een bestuurdersbijeenkomst. Deze zal op 11 oktober 2018 worden gehouden in Nunspeet. Noteert u deze bijeenkomst alvast in uw agenda indien dit voor u van toepassing is.

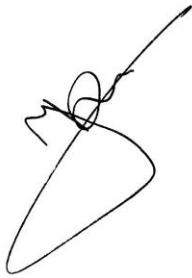
Samenhang met nieuwe ambities

In de bestuurdersbijeenkomst van 26 oktober vorig jaar hebben we met elkaar gesproken over nieuwe ambities in de waterketen met betrekking tot het klimaat (aankpak wateroverlast en droogte, de ruimtelijke adaptatie), de waterkwaliteit, de participatie, de Omgevingswet en de governance. Naar de governance van de samenwerking in de waterketen wordt gekeken om regionaal aan de slag te gaan met de nieuwe opgaven in het stedelijk waterbeheer. Zo zal er meer aandacht zijn voor energie en circulaire economie overeenkomstig het Interbestuurlijk programma. En komt er een addendum bij het BAW. Voor een indruk van de bestuurdersbijeenkomst van vorig jaar is er het E-zine: www.waterrobuust.nl

Meer informatie:

Voor meer informatie over de voortgang kunt u contact opnemen met de heer Bert van Vijfeijken. Hij is bereikbaar op het telefoonnummer (070) 3738393 of per e-mail: bert.vanvijfeijken@vng.nl.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'J' and 'K' with a long horizontal stroke extending to the right.

J. Kriens
Algemeen directeur

Voortgang en resultaat regionale uitwerking

Bestuursakkoord Water, onderdeel waterketen

Stand van zaken voorjaar 2018

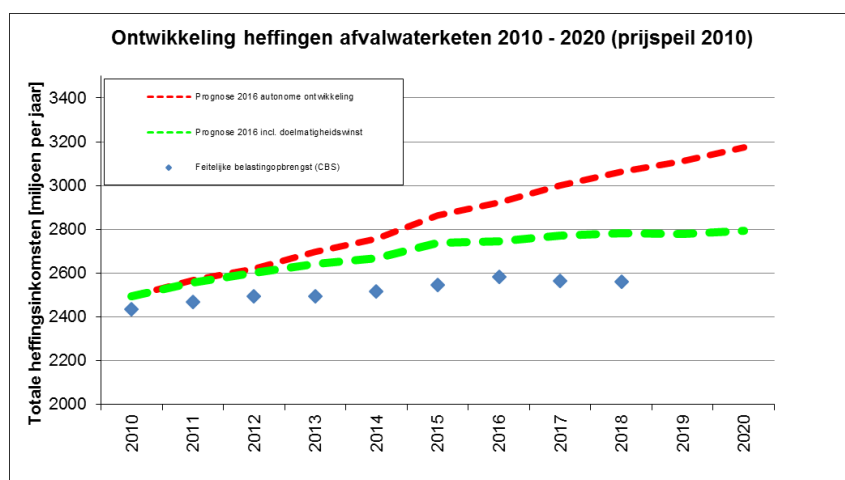
In het Bestuursakkoord Water (BAW) van mei 2011 zijn afspraken gemaakt over het vergroten van de doelmatigheid, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verhogen van de kwaliteit in de waterketen. De regionale uitvoering van deze afspraken door gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven is in volle gang. Deze factsheet geeft inzicht in de voortgang en het tussentijdse resultaat (stand van zaken voorjaar 2018).

1. Doelmatigheidswinst en lastendruk waterketen

Een belangrijk doel van de afspraken in het Bestuursakkoord Water over de waterketen is het realiseren van besparingen op jaarlijkse kosten. De partijen hebben ingezet op besparingen die oplopen tot € 450 miljoen in 2020 en welke zorgen voor een beperking van de stijging van de jaarlijkse kosten. Het beoogde effect is een gematigde lastenontwikkeling in de waterketen (riool- en zuiveringsheffing en drinkwatertarieven) voor burgers en bedrijven. De € 450 miljoen aan structurele kostenbesparingen in 2020 is opgebouwd uit € 380 miljoen voor de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en € 70 miljoen voor de drinkwatervoorziening (drinkwaterbedrijven).

Ontwikkeling riool- en zuiveringsheffing

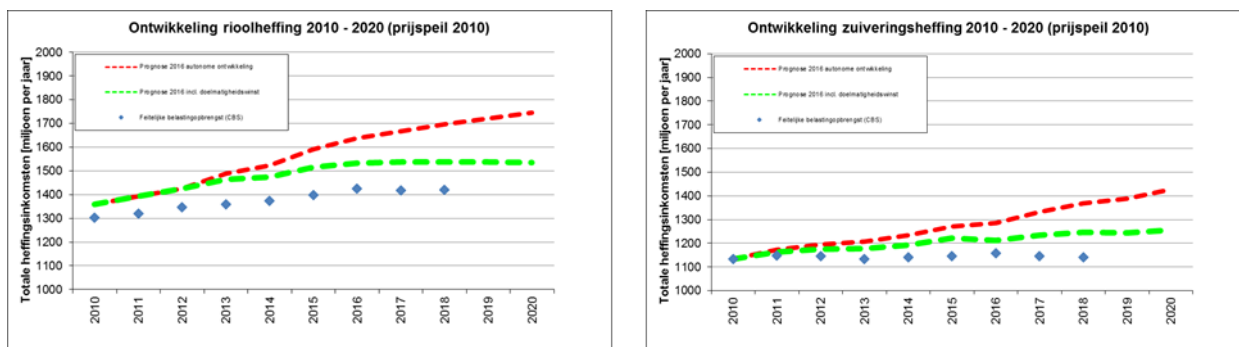
De figuren 1 en 2 tonen de gerealiseerde en verwachte ontwikkeling van de riool- en zuiveringsheffing bij de 380 gemeenten en de 21 waterschappen. Figuur 3 toont hetzelfde met betrekking tot de kosten van de 10 drinkwaterbedrijven¹. Hierbij zijn de gerealiseerde heffingsopbrengsten en de kosten van de drinkwaterbedrijven gerelateerd aan de prognose ervan².

Figuur 1: Ontwikkeling van de totale heffingsopbrengsten voor de afvalwaterketen

¹ De drinkwaterkosten zijn exclusief de rijksbelastingen die bovenop het drinkwatertarief in rekening worden gebracht

² De gegevens over de opbrengsten van de gemeenten en waterschappen en kosten van de drinkwaterbedrijven zijn, zoals afgesproken in het BAW, weergegeven in het prijspeil van 2010.

Figuur 2: Ontwikkeling van de opbrengsten van rioolheffing (gemeenten) en zuiveringsheffing (waterschappen)

Figuur 3: Ontwikkeling van de kosten van drinkwaterbedrijven

De prognoses van de autonome ontwikkeling (rode lijnen) zijn gebaseerd op het landelijk feitenonderzoek (2010), de prognoses van de Unie van Waterschappen (2010, 2013 en 2016), de prognoses op basis van de benchmark rioleringszorg (2010, 2013 en 2016) en de bedrijfsvergelijking drinkwaterbedrijven (2010-2016)³. De prognoses zijn getoetst door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO). De afspraken in het Bestuursakkoord resulteren in prognoses voor de ontwikkeling van de heffingsopbrengsten van de riool- en zuiveringsheffing en de kosten van de drinkwaterbedrijven langs de groene lijnen.

Uit de figuren 1, 2 en 3 blijkt dat de feitelijke stijging van de opbrengsten en kosten voor de (afval)waterketen gematigder is dan in 2010 was voorzien. De besparingen zijn zichtbaar en zijn sneller gerealiseerd dan bij het afsluiten van het BAW in 2011 werd verwacht⁴. De besparingen zorgen voor een beperking van de kostenstijging (minder meerkosten) en resulteren in een gematigde lastenontwikkeling in de periode tot 2020.

³ De prognose is in 2016 gecorrigeerd (conform afspraken BAW, prognose 2013) voor met name externe ontwikkelingen zoals de rentestand en het toegenomen aandeel kwijtscheldingen en oninbaar-verklaringen.

⁴ Rapportage 'Nulmeting doelmatig waterbeheer' (2012), Werkgroep Financiële Doelmatigheid (Min IenM, RWS, IPO, VNG, UvW en Vewin).

Gerealiseerde kostenbesparing voorjaar 2018

Volgens de eindrapportage van de Visitatiecommissie Waterketen (2014) hadden de regio's van gemeenten en waterschappen op dat moment een totale besparing van € 355 miljoen op de jaarlijkse kosten als ambitie vastgelegd in plannen (t.o.v. afgesproken € 380 miljoen uit BAW). Voor de drinkwaterbedrijven was dit € 85 miljoen (t.o.v. afgesproken € 70 miljoen uit BAW).

Jaarlijks brengen de VNG, UvW en Vewin in beeld in welke mate de (regionale) ambities en doelstellingen, die voortkomen uit het Bestuursakkoord Water, zijn gerealiseerd. Uit de huidige inventarisatie blijkt dat de regio's van gemeenten en waterschappen en de drinkwaterbedrijven goed op weg zijn om de regionale ambities voor 2020 te realiseren. Eind 2017 was de besparing op de jaarlijkse kosten van de regio's van gemeenten en waterschappen samen € 330 miljoen (87% van € 380 miljoen). Ook blijkt dat de prognoses voor de doelrealisatie van de kostenbesparing in 2020 inmiddels hoger zijn dan de in het najaar van 2014 aan de Visitatiecommissie gerapporteerde regionale ambitie van € 355 miljoen.

Voor de drinkwaterbedrijven was de besparing op de jaarlijkse kosten eind 2016 samen € 113 miljoen (161% van € 70 miljoen).

De besparingen in de afvalwaterketen zijn mede te danken aan een andere investeringsstrategie van gemeenten en waterschappen. Deze kent een aantal aspecten. In de eerste plaats is deze inmiddels gebaseerd op intensiever meten en monitoren van afval- en regenwaterstromen. Hierdoor neemt het inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de afvalwaterketen toe. Op basis van dit inzicht en het beter benutten van de beleidsvrijheid van gemeenten en waterschappen (lokaal maatwerk in plaats van het dogmatisch toepassen van (generieke) normen), worden nut en noodzaak van investeringen beter in beeld gebracht dan voorheen. In de tweede plaats is de investeringsstrategie inmiddels gebaseerd op assetmanagement. Toepassing van assetmanagement heeft geleerd dat de technische levensduur van infrastructuur vaak aanzienlijk langer is dan waarvan ten tijde van de bouw werd uitgegaan. Met risicogestuurd onderhoud kan deze technische levensduur optimaal uitgeput worden met behoud van bedrijfszekerheid. Tenslotte zijn gemeenten en waterschappen beleid en investeringsbeslissingen steeds meer op elkaar gaan afstemmen, waardoor besluiten soms ook zelfs gezamenlijke investeringsbeslissingen plaatsvinden. Zo kan het bijvoorbeeld voor een waterschap soms aantrekkelijk zijn om een financiële bijdrage te leveren aan een investering van een gemeente in zijn rioleringsstelsel als hiermee een duurdere uitbreiding van een afvalwaterzuiveringsinstallatie kan worden voorkomen.

Dit alles heeft tot heroverweging van investeringsprogramma's geleid, waarbij als uitgangspunt is gehanteerd dat bijstellingen van deze programma's geen negatieve gevolgen op de prestaties mogen hebben.

De stijging van de rioolheffing is minder dan de verwachting was op basis van de benchmark 2013 en 2016. Naar verwachting neemt de bereikte doelmatigheidswinst verder toe. Tegelijkertijd nemen de investeringen in klimaatadaptatie en met name het beperken van wateroverlast toe. Dat leidt tot een opwaartse druk op de hoogte van de heffing.

Voor de waterschappen leveren een betere samenwerking met gemeenten en drinkwaterbedrijven en interne efficiëncymaatregelen een belangrijke bijdrage aan lagere exploitatiekosten. Ook komen er in de zuiveringsheffing meer besparingen terecht dan in de prognose zijn meegenomen. In de prognose zijn alleen de besparingen meegenomen die direct gerelateerd zijn aan de infrastructuur voor de afvalwaterzuivering. Maar er zijn bijvoorbeeld ook besparingen die voortvloeien uit efficiëntere belastingheffing en een efficiënter centraal ondersteuningsapparaat van de waterschappen, die ten bate komen van de zuiveringsheffing.

Bij de drinkwaterbedrijven zijn extra besparingen gerealiseerd in de operationele kosten. Daarnaast bleven tot en met 2015 de investeringen iets achter bij de prognose. Dit kan worden verklaard door optimalisatie van investeringsplanning onder invloed van verbeteringen in het assetmanagement. Ook de drinkwaterbedrijven hebben hierbij het uitgangspunt gehanteerd dat bijstellingen van het investeringsprogramma niet tot een lagere kwaliteit van de taakuitvoering en dienstverlening mogen leiden.

De figuren 1 t/m 3 laten ook zien dat de besparingen niet kunnen voorkomen dat de kosten en daarmee de heffingsinkomsten in het beheer van de waterketen stijgen. De belangrijkste oorzaken van deze stijgingen zijn:

- opgaven als gevolg van intensieve neerslag (klimaatverandering) en milieukwaliteitseisen (o.a. EU-kaderrichtlijn water).
- de eerste aanleg van de riolering is in de meeste gevallen betaald uit de grondopbrengst en is dus in een keer ten laste gebracht van de koper van het gebouw. Voor de zuiveringsinstallaties geldt dat de eerste aanleg veelal deels door het Rijk werd gesubsidieerd. De vervanging van de infrastructuur wordt collectief en in zijn geheel betaald uit de riool- en zuiveringsheffing.
- verbreding van de gemeentelijke watertaken in 2009 van uitsluitend afvalwater naar afvalwater, regenwater en grondwater. De taken worden uit de rioolheffing bekostigd, waar deze voorheen uit andere middelen (onroerendezaakbelasting en andere algemene middelen) werden bekostigd.

Lastendruk huishoudens en bedrijven

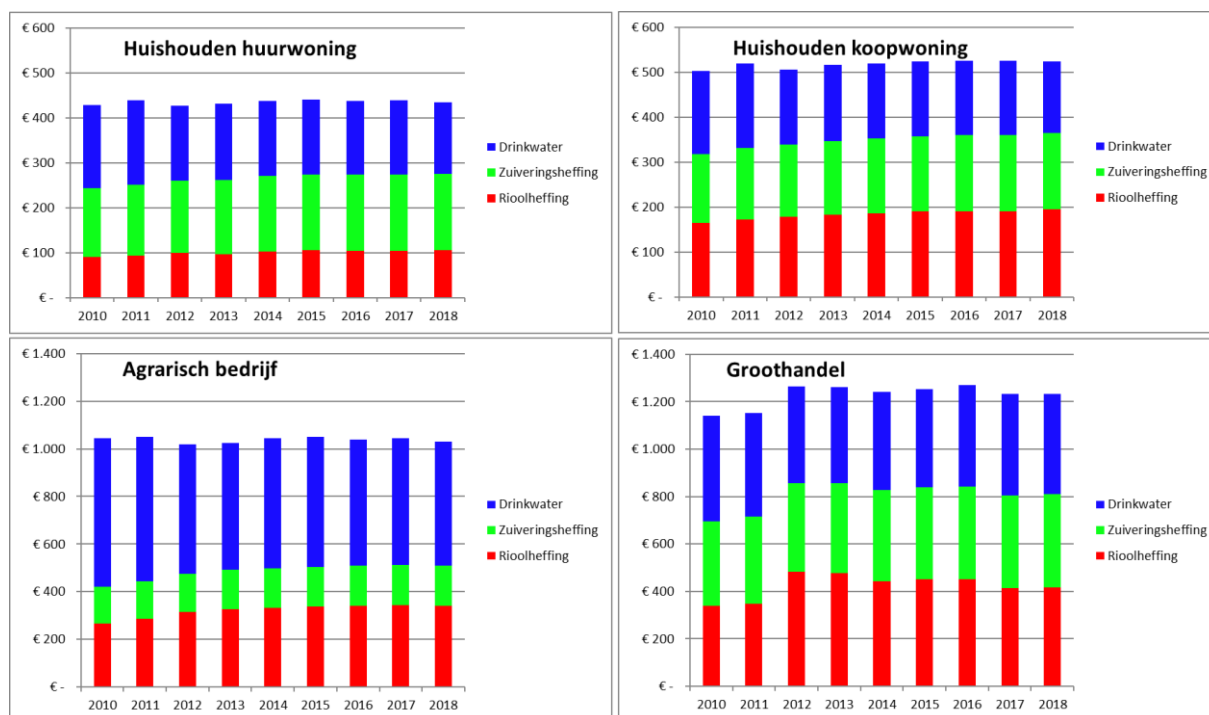
Tabel 1 en figuur 4 geven de ontwikkeling van de lastendruk van een aantal maatgevende situaties voor huishoudens en bedrijven weer. Deze gegevens zijn in het prijspeil van het betreffende jaar.

Tabel 1: Ontwikkeling lastendruk waterketen voor huishoudens en bedrijven⁵

Gemiddelde belastingdruk	2016			2017			2018			2017-2018			
	R	Z	DW	R	Z	DW	R	Z	DW	Riool (R)	Zuivering (Z)	Drinkwater (DW)	totaal
Huishouden huurwoning [meerpersoonshuishouden]	€ 104	€ 169	€ 165	€ 104	€ 170	€ 165	€ 106	€ 170	€ 159	1,7%	0,0%	-3,3%	-0,8%
Huishouden koopwoning [meerpersoonshuishouden]	€ 191	€ 169	€ 165	€ 191	€ 170	€ 165	€ 195	€ 170	€ 159	2,0%	0,0%	-3,1%	-0,2%
Agrarisch bedrijf	€ 341	€ 169	€ 530	€ 344	€ 170	€ 530	€ 341	€ 170	€ 521	-0,9%	0,0%	-1,7%	-1,2%
Groothandel	€ 451	€ 392	€ 427	€ 414	€ 391	€ 427	€ 417	€ 392	€ 422	0,8%	0,2%	-1,1%	0,0%

Bron: COELO, april 2018

Voor huishoudens en de twee typen bedrijven ligt de stijging van de lokale lasten als gevolg van de riool- en zuiveringsheffing en het drinkwatertarief onder het niveau van de inflatie (prognose inflatie in 2018: 1,6%⁶). Voor huishoudens en de categorie agrarisch bedrijf is sprake van een daling van de lasten.

Figuur 4: Ontwikkeling lastendruk waterketen voor huishoudens en bedrijven (2010-2018)

⁵ Belastingdruk in € per huishouden en per bedrijf. De tarieven van de drinkwaterbedrijven zijn exclusief de rijksbelastingen die daar bovenop in rekening worden gebracht.

⁶ CPB-raming, maart 2018

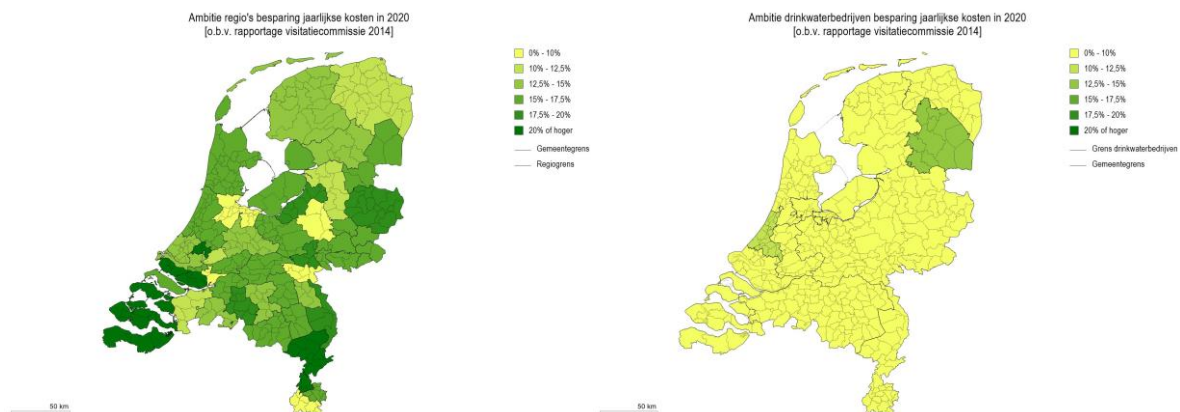
2. Voortgang en resultaat in de 49 regio's en bij de drinkwaterbedrijven

De regionale uitvoering van de afspraken van het bestuursakkoord is in volle gang. De dialoog tussen gemeenten onderling, waterschappen onderling en tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven wordt in het hele land gevoerd. Dit leidt tot concrete (bestuurlijke) afspraken en de (gezamenlijke) uitvoering van de beheertaken. Gezien het karakter van het uitwerkingsproces zijn er regionale verschillen in tempo en diepgang. Een aantal (koploper)regio's ligt goed op koers om de doelen van het Bestuursakkoord Water te halen, terwijl andere regio's zich extra moeten inspannen om tot diezelfde resultaten te komen.

In het vervolg van deze paragraaf wordt gedetailleerder inzicht gegeven in de voortgang en de doelrealisatie. Samenvattend kan worden geconcludeerd dat het uitwerkingsproces het afgelopen jaar voortvarend is voortgezet, dat de noodzaak van samenwerking breed wordt gedragen en dat er net als vorig jaar belangrijke stappen voorwaarts zijn gezet in vergelijking met de situatie in het voorjaar van 2017.

Kostenbesparing

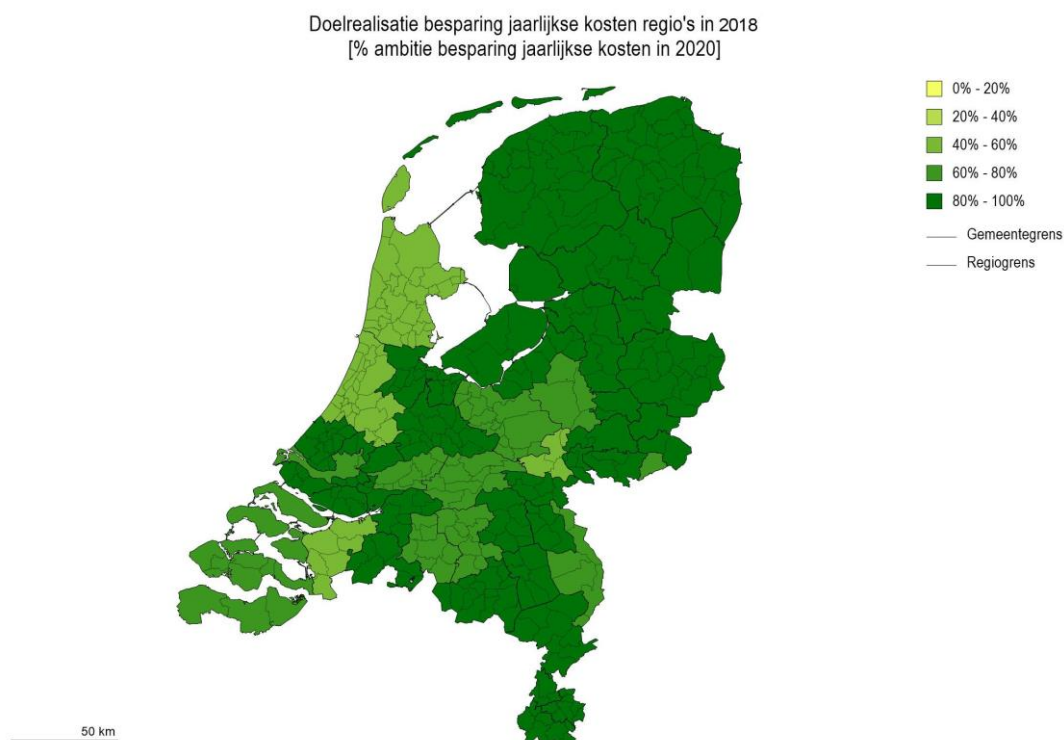
In figuur 5 is de ambitie van de regio's en de drinkwaterbedrijven weergegeven voor de besparing op jaarlijkse kosten in 2020, zoals deze in het najaar van 2014 is vastgelegd in (regionale) plannen. De figuur is gebaseerd op de rapportage van de Visitatiecommissie Waterketen (2014).

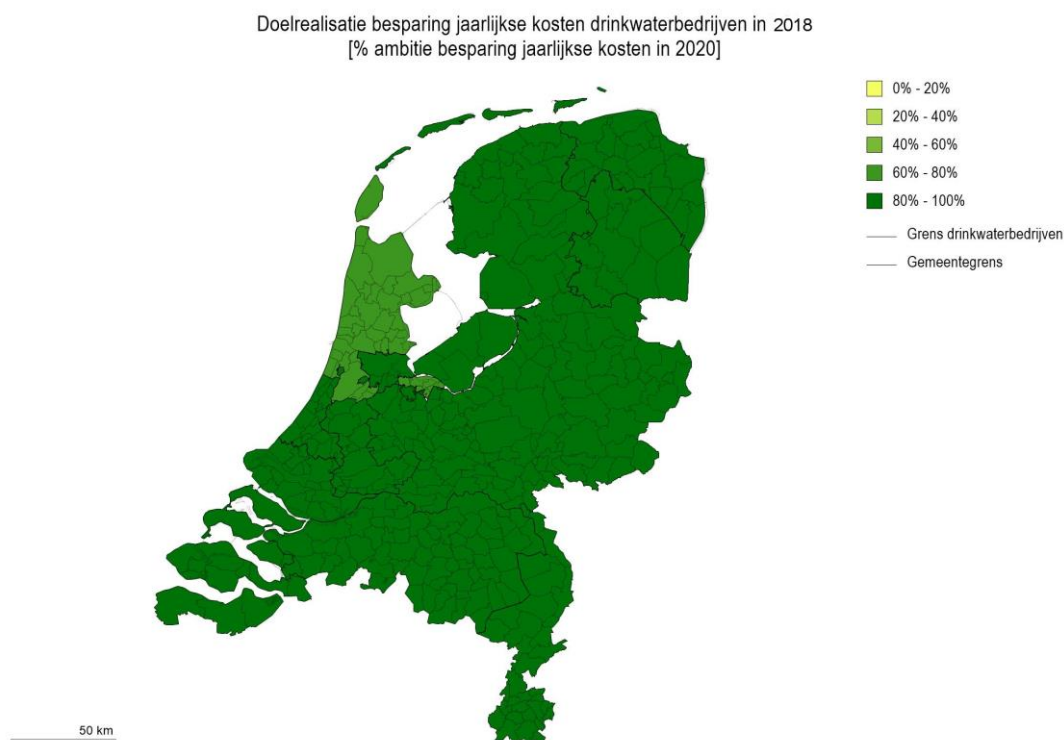
Figuur 5: Regionale ambities regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) besparing jaarlijkse kosten in 2020 [Bron: rapportage visitatiecommissie, 2014]

De figuren 6 en 7 geven de doelrealisatie van de besparing op de jaarlijkse kosten per regio en drinkwaterbedrijf weer in het voorjaar van 2018. De doelrealisatie is uitgedrukt in een percentage ten opzichte van de ambitie die de regio's en drinkwaterbedrijven hebben vastgelegd in plannen.

Wanneer we de door de regio's aangeleverde cijfers optellen, blijkt dat zij op dat moment gemiddeld 93% van de door hen zelf beoogde kostenbesparing in de afvalwaterketen hadden gerealiseerd. De getotaliseerde gerealiseerde kostenbesparing van de drinkwaterbedrijven bedroeg begin 2018 gemiddeld 134% van hun eigen ambitie voor het jaar 2020.

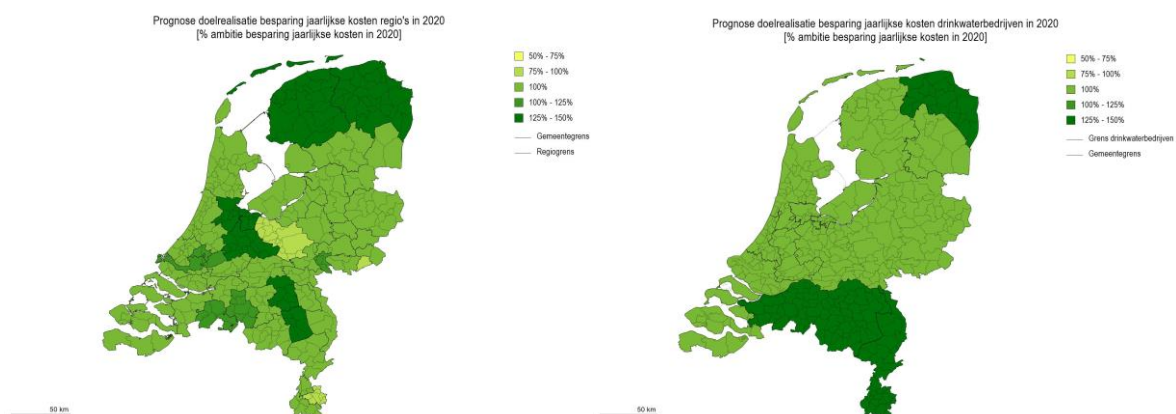
Figuur 6: Doelrealisatie kostenbesparing regio's gemeenten en waterschappen voorjaar 2018 ten opzichte van de ambitie in 2020

Figuur 7: Doelrealisatie kostenbesparing drinkwaterbedrijven voorjaar 2018 ten opzichte van de ambitie in 2020

De figuren geven de relatieve vooruitgang weer ten opzichte van de eigen ambitie die in 2014 aan de Visitatiecommissie waterketen is gerapporteerd. Op koers liggen op een zeer hoge ambitie scoort slechter (lichter groen) in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen (donkergroen) op een te laag gestelde ambitie. Met andere woorden: deze kaarten moeten worden gelezen als 'Hoe ver is een regio met de realisatie van de eigen doelstelling'.

Figuur 8 geeft de prognoses weer van de doelrealisatie van de vastgestelde ambities in 2020. Een percentage hoger dan 100% geeft aan dat de verwachte kostenbesparingen in 2020 hoger zullen zijn dan de vastgestelde ambities. Een percentage lager dan 100% geeft aan dat de verwachting is dat de besparingen lager zijn dan deze ambitie.

Figuur 8: Prognose doelrealisatie besparing jaarlijkse kosten regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2020

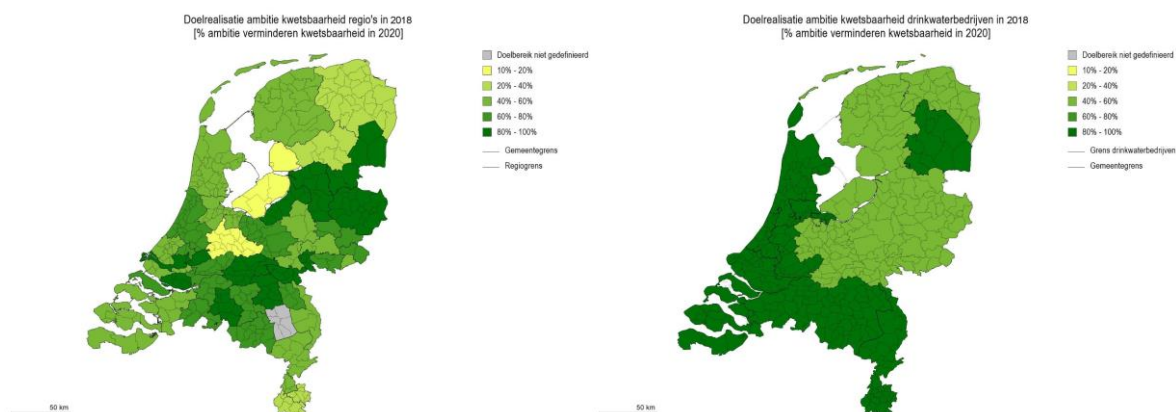
[t.o.v. vastgestelde regionale ambitie van respectievelijk € 355 en 85 miljoen]

Investeren in het verminderen van kwetsbaarheid en verhogen van kwaliteit (professionaliteit)

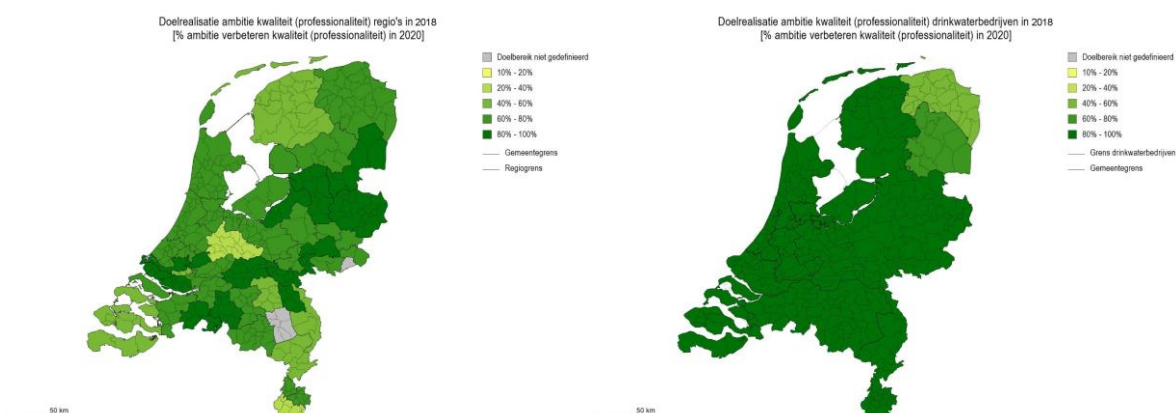
Naast de doelstelling voor kostenbesparing zijn in het Bestuursakkoord Water ook doelstellingen geformuleerd voor het verminderen van de kwetsbaarheid bij en het verhogen van de kwaliteit (professionaliteit) van de uitvoering van de beheertaken in de waterketen. Ook op deze thema's zetten gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven concrete stappen. Het thema kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken (en keuzes die daarbij aan de orde zijn) vormen belangrijke bouwstenen voor de te realiseren kostenbesparingen. Inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de waterketen leidt tot optimalisering van beheers- en investeringsbeslissingen. Ook op het gebied van duurzaamheid en innovatie zijn in het land aansprekende voorbeelden te zien ⁷.

⁷ <http://www.samenwerkenaanwater.nl/inspiratie/kansenkaart>

De regio's van gemeenten en waterschappen en de drinkwaterbedrijven hebben ook voor de thema's kwetsbaarheid en kwaliteit eigen ambities geformuleerd. De figuren 9 en 10 geven de doelrealisatie weer van deze ambities in het voorjaar van 2018. Ook uit deze kaartbeelden blijkt dat een aantal regio's en de drinkwaterbedrijven goed op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren.

Figuur 9: Doelrealisatie verminderen kwetsbaarheid bij uitvoering beheertaken regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2018 [t.o.v. geformuleerde regionale ambitie voor 2020]

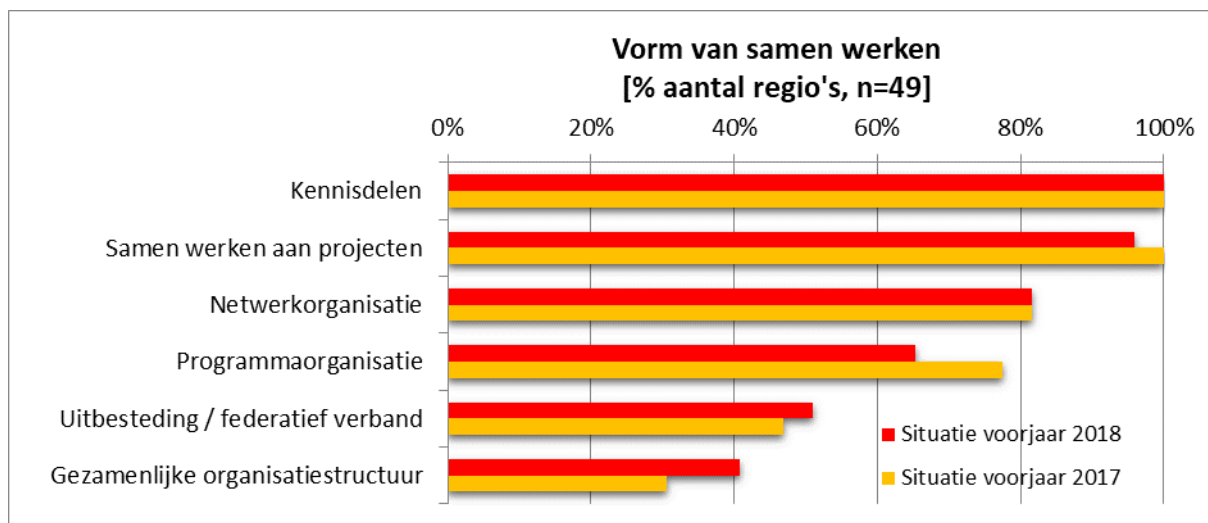
Figuur 10: Doelrealisatie verhogen kwaliteit (professionaliteit) van uitvoering beheertaken regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2018 [t.o.v. geformuleerde regionale ambitie voor 2020]

Voor kwaliteit geldt dat de regio's gemiddeld inmiddels 68% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Voor de drinkwaterbedrijven is die gemiddelde realisatie 85%.

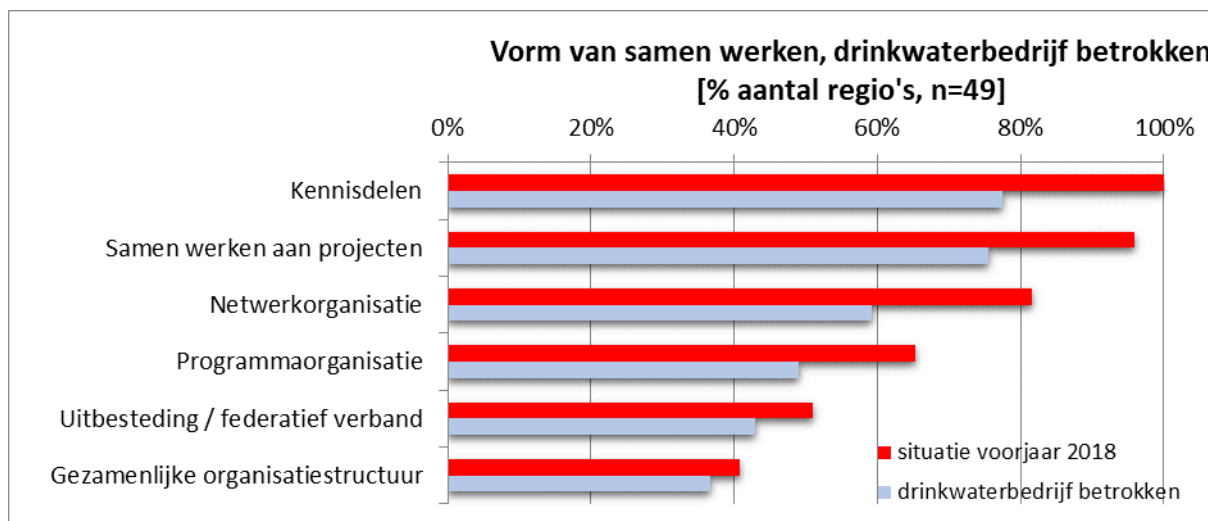
De regio's hadden gemiddeld 61% gerealiseerd van de ambitie op het gebied van kwetsbaarheid. Bij de drinkwaterbedrijven was dat gemiddeld 89%.

Structuur regionale samenwerking

De regionale samenwerking wordt op verschillende manieren ingevuld en verankerd. Het uitgangspunt hierbij is altijd: (organisatie)structuur volgt de inhoud van het werk. De figuren 11 en 12 geven een overzicht van verschillende vormen, waarin gemeenten en waterschappen samen werken en de mate waarin de drinkwaterbedrijven hierbij zijn betrokken, uitgedrukt als percentage van het totaal aantal regio's. Uit de monitoring blijkt dat in toenemende mate structuur ontstaat in de regionale samenwerking. Drinkwaterbedrijven sluiten in toenemende mate vanuit inhoudelijke werkprocessen aan bij de samenwerkende gemeenten en waterschappen.

Figuur 11: Vormen van samen werken tussen gemeenten en waterschappen in regio's

Figuur 12: Vormen van samen werken regio's en mate van betrokkenheid drinkwaterbedrijven